

Een Kaas- en Boterfabriek in Amerika -III, Ninnesota.

De boerderij van Clark Thompson te Wells (Faribault C.) beslaat eene oppervlakte van 4800 bunders, waarvan er in Maart j.1. ruim 1000 ontgonnen waren. Twintig hofsteden zijn reeds geheel in orde; 10 daarvan zijn 65 bunders groot, de andere 130 bunders. Iedere hofstede heeft een steenen huis met 2 verdiepingen en acht kamers, benevens een schuur, een bergplaats voor granen, weilanden, pompen, enz. De grootste kunnen 40, de kleinere 20 koeijen stallen.

Deze hofsteden zijn voor vijf jaar verpacht aan verantwoordelijke boeren, die elk zooveel koeijen ontvangen, als zij kunnen verzorgen. In Maart waren 330 koeijen onder hen verdeeld, en de heer Thompson had plan er nog dezen zomer 270 meer aan te schaffen. Langzamerhand wordt het aantal hofsteden vergroot, totdat het geheele terrein ééne groote melkerij geworden zal zijn, waarop 60 hofsteden staan. De melkerij staat bovenaan, maar de bouw van tarwe, haver, mais, gerst en vlas wordt niet verwaarloosd.

De kaas- of boterfabriek ligt midden op het terrein ; het is een gebouw van twee verdiepingen van 24 op 11 meter, met een vleugel van 9 op 11 meter. De machine heeft 25 paardenkrachten; zij brengt een molen in beweging, die 10 mud graan per uur kan malen, benevens 32 kaaspersen, verschaft den arbeid voor het karnen benoodigd, verwarmt het gebouw en de kaasfabriek.

De fabriekkamer is voorzien van de nieuwste uitvindingen voor het maken van kaas. De inrigting is zóó volledig, dat 2 menschen met gemak de melk van 600 koeijen kunnen verwerken in boter of kaas, naarmate men begeert. Bij de tegenwoordige inrigting kan de melk van duizend koeijen behandeld worden, terwijl de toestellen door eene kleine uitbreiding geschikt kunnen worden gemaakt voor de melk van 3000 koeijen. In den afgelopen zomer werd er niet minder dan 272 kilo boter per dag gemaakt. De twee bovenverdiepingen van de fabriek worden gebruikt voor het pekelen. Hier is ruim plaats voor 13.000 kilo kaas. De gallon melk (ruim 4½ kan) komt ongeveer op 22½ cents te staan.

(Landverhuizer.)

Kaasfabrieken.

De Nederlandsche Industriëel en het *Magazijn voor landbouw en kruidkunde* hebben onlangs eenige statistieke en andere bijzonderheden medegedeeld betreffende de kaasfabrieken in Engeland en Amerika.

Het zal niet onbelangrijk voorkomen het Nederlandsch publiek over deze, ook voor ons land gewigtige zaak in te lichten, dat nog niet genoeg op de hoogte daarvan schijnt, niettegenstaande het reeds ruim twee jaar geleden is sedert de eerste kaasfabriek in ons land is opgerigt, dat

---

1 Op te halen op: <http://kranten.archiefalkmaar.nl/>

er op dit oogenblik reeds drie in werking zijn²⁾ en het niet zeer lang zal duren, of er zal nog een vierde in Noordholland bijkomen.

De zaak is eenvoudig deze:

In plaats dat iedere boer, hetzij groot of klein, op eigen gelegenheid en volgens eigen manier kaas maakt, wordt de melk van het vee van eenige boeren in eene daartoe bestemde inrigting bijeengebragt en aldaar met zeer gering personeel, hoogst doeltreffende werktuigen en gereedschap, tot eene verbeterde kaassoort verwerkt. Men zou in eene groote dwaling verkeeren, indien men zich verbeeldde, dat in eene kaasfabriek slechts ééne bepaalde kaassoort kan worden gemaakt. De fabriek is zoodanig ingerigt, dat men er even goed kazen van 30 Ned. ponden als Edammers van 2 Ned. ponden, Derbys van 7 kil. als middelbaren van dezelfde zwaarte, Double Gloucester van 15 Ned. pd. als Goudsche kaas van 4 Ned. pd. kan fabriceren, daar dit alles slechts afhangt van eene ligte wijziging in de behandeling van den wrongel en van den vorm en de zwaarte die de verlangde kaassoort vereischt.

Tot informatie voor den geheel oningewijde dient, dat de wijze waarop de kaasfabrieken in den vreemde en inzonderheid in Amerika worden opgerigt drieërlei is.

- 1) De eerste bestaat hierin, dat zeker getal veehouders, gewoonlijk twintig of dertig, bij elkander komen, berekenen hoeveel stuks vee zij gezamenlijk bezitten, hetgeen in den regel zelden minder dan 400 tot 900 is, en eene geschikte plek opzoeken om eene fabriek op te rigten; een bestuur wordt uit hun midden gekozen, een directeur voor de fabriek met het noodige personeel aangesteld, en als alles gereed is, brengt iedere boer de melk zijner koeijen geregeld naar de fabriek, waarvan behoorlijk aanteekening wordt gehouden; deze melk wordt tot kaas verwerkt, die het eigendom der leveranciers blijft, ten hunnen bate later verkocht wordt, en de opbrengst pondspondsgewijze onder hen verdeeld, na aftrek der onkosten. Het is het zoogenaamde coöperatieve svsteem.
- 2) Eene andere wijze, thans vrij algemeen gevolgd, is die om van de zaak een naamlooze vennootschap of maatschappij van aandeelen (Joint stock Company) te maken. De hoegrootheid van het maatschappelijk kapitaal (gewoonlijk niet zeer groot, daar het fabrikaat altijd onmiddelijk te realiseren is) wordt bepaald, benevens het bedrag der aandeelen. Een bestuur van eenige commissarissen met een algemeenen en een technischen directeur wordt benoemd, en als de aandeelen zijn geplaatst wordt eene doelmatige fabriek gebouwd, of een daartoe geschikt gebouw aangekocht. De melk voor de kaas benoodigd wordt dan regstreeks van de boeren aangekocht, waartoe het maatschappelijk kapitaal hoofdzakelijk is bestemd, zoodat de gemaakte kaas dan het eigendom der vennootschap blijft en door den algemeenen directeur wordt verkocht. Deze wijze van werken heeft boven de genoemde vele voordeelen, daar voor eerst de risico kleiner is, en voor iederen aandeelhouder niet verder gaat dan het bedrag zijner aandeeltjes, ten tweede, dat er geregelder en op flinker voet kan gewerkt worden, en eindelijk snijdt men velerlei aanleiding tot oneenigheid af.
- 3) De derde manier is, dat een eigenaar van een of meer kaasfabrieken en die tevens technisch kaasmaker is, zich zelve en zijne fabriek aan eenige veehouders verhuurt, tegen zekere belooning, gewoonlijk berekend per 1 cwt. kaas door hem gemaakt. Hij zorgt voor personeel en alle verdere benoedigheden, en vindt dit alles uit zijne belooning terug. De boeren hebben dus verder niets te doen, dan hunne melklevering te noteren, waarvoor zij kaas in de plaats ontvangen, en waarmede zij naar welgevallen kunnen handelen.

---

2 Bedoeld de kaasfabriekjes te Wadinxveen (Bodegraven), Broek in Waterland en Wieringerwaard. (ZHN)

Deze manier wordt nog maar alleen in die streken gevolgd, alwaar de zaak reeds diepen wortel heeft geschoten en zij de algemeene sympathie en deelneming geniet, doch alvorens men dit gewenschte standpunt heeft bereikt is de tweede genoemde wijze, namelijk in den vorm eener naamlooze vennootschap, de verkieslijkste.

Men is dan ook reeds begonnen op die wijze, hier te lande, en wel met name te Rotterdam, de handen aan het werk te slaan, om eene dergelijke maatschappij op te rigten. Het is te hopen, dat zij genoegzaam deelneming moge vinden en aldus deze nieuwe wijze van werken aan den ouden vermaarden kaashandel van Nederland een krachtigen steun geven zal. (Amst. Crt).

Zie ook bij 1871 en 1872 over dit onderwerp